

Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Stanisław

Nazwisko: Gajos

Miejsce urodzenia: Wolbrom

Data urodzenia: 01-05-1908

Imię ojca: Wojciech

Imię matki: Anastazja

Dodatkowe informacje:

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów	Stan zachowania	Uwagi
<p>Sprawa Ewidencyjno-Obserwacyjna nr 916/55/F założona 27.06.1955 przez PUdsBP w Olkuszu na b. dowódcę organizacji "Armia Podziemna" Stanisława Gajosa. Rozpracowywany intensywnie przez UB/SB, przy użyciu licznej agentury z terenu Wolbromia, m.in. informatora ps. "Mały" i TW ps. "Technik", wraz z innymi b. członkami organizacji AP którzy w tym okresie opuszczali więzienia i obozy pracy. Do materiałów dołączono dokumenty z okresu ujawnienia Gajosa z marca 1947 jako b. członka AK. Rozpracowanie zakończono i sprawę 916/55 złożono w Archiwum Wydziału "C" KWMO w Krakowie pod sygn. 4174/R. Następnie włączono do akt operacyjnych i kontrolno-śledczych o sygn. 2476/III-gr.</p>		<p>Akta o sygn. IPN Kr 07/2365, t. 9 (2476/III-gr.).</p>
<p>Kontrolowany operacyjnie przez RSB KPMO w Olkuszu w ramach Kwestionariusza Ewidencyjnego (KE). Zarejestrowany 16.12.1970 pod nr 9778. W aktach materiały operacyjne SB z okresu 1961-1974. Pozostawał w zainteresowaniu SB jako zastępca dowódcy organizacji "Armia Podziemna" w okresie 1948-1950. Kontrolowany przy użyciu licznej agentury SB z terenu Wolbromia. Wobec nie stwierdzenia kontynuacji działalności prowadzenie KE zakończono i 09.11.1974 materiały złożono w Archiwum Wydziału "C" KWMO w Krakowie pod sygn. 12880/II.</p>		<p>Akta o sygn. IPN Kr 010/11730 (12880/II).</p>

Materiały operacyjne i kontrolno-śledcze PUBP w Olkuszach i WUBP w Krakowie w sprawie członków organizacji "Armia Podziemna" działającej w okresie 1948-50 na terenie Wolbromia, Łęczycy oraz woj. krakowskiego, katowickiego i kieleckiego.

Organizacja założona we wrześniu 1948 przez Henryka Adamusa ps. "Oldon", według jego zeznań - na spotkaniu pod Wolbromiem, rzekomo z polecenia niejakiego płk. Stanisława Opolskiego (dotąd osoba nieustalona), miała na celu czynną walkę z przedstawicielami władzy komunistycznej.

Gromadzono broń, sporządzano ulotki, dokonywano akcji na kasy spółdzielni, oraz ataków z bronią na przedstawicieli władzy. Stanisław Gajos w okresie okupacji należał do 106 DP AK, był kurierem. Od 1945 roku wraz z innymi członkami BCH i AK należał do ROAK w Wolbromiu. Ujawnił się z działalności 24.03.1947 przed PUBP w Olkuszach. W 1948 roku wraz z Henrykiem Adamusem został współzałożycielem organizacji "Armia Podziemna".

Po ponad rocznym rozpracowaniu UB rozpoczęło w kwietniu 1950 fałę aresztowań na terenie Wolbromia, w wyniku czego 14.04.1950 S. Gajos został zatrzymany, a następnie postanowieniem WPR w Krakowie aresztowany.

Akta o sygn. IPN Kr 07/2365, t. 1-11 (2476/III-gr.).

Akta Wojskowej Prokuratury Rejonowej w Krakowie w sprawie przeciwko Stanisławowi Gajosowi i innym członkom organizacji "Armia Podziemna".

Zatrzymany przez UB 14.04.1950, w miejscu zamieszkania przeprowadzono rewizję. Areszt tymczasowy od 21.04.1950. Sprawę prowadził prokurator WPR w Krakowie Piotr Smolnicki vel Józef Holender (Holender został skazany w 1951 przez NSW na 8 lat więzienia za współpracę z Kripo w czasie jego osadzenia w gettcie krakowskim i zdegradowany z ppłk. do szeregowca). Stanisław Gajos został oskarżony z art. 86 par. 2 KKWP, art. 4 par. 1 dekretu z 13.06.1946, art. 259 KK, art. 27 i KKWP. Akt oskarżenia sporządzono 14.12.1950 w WUBP w Krakowie i wraz z aktami prokuratury skierowano do WSR w Krakowie.

Akta o sygn. IPN Kr 111/2567 (PR.II 372/50).

Akta Wojskowego Sądu Rejonowego w Krakowie w sprawie przeciwko Stanisławowi Gajosowi i innym członkom organizacji "Armia Podziemna" z terenu Wolbromia. Oskarżony o kierownictwo organizacji oraz inspirację poszczególnych wykonanych przez organizację akcji, m.in. akcji na nauczyciela w Jeżówce, milicjanta w Wolbromiu, czy też wykonania wyroku na małoletnim Waldemarze Grabińskim z obawy o dekonspirację organizacji. Wyrokiem z 31.08.1951 uniewinniony z powodu stanu zdrowia i umieszczony w zakładzie zamkniętym. Decyzją lekarzy zwolniony w lutym 1953.

Akta o sygn. IPN Kr 110/4375 (Sr 77/51).

Charakterystyka nr 47 sporządzona w 1978 roku w Wydziale "C" KWMO w Krakowie dotycząca organizacji antykomunistycznej "Armia Podziemna" (AP) działającej w okresie 1948-1950 na terenie Wolbromia, Łęczycy, oraz woj. krakowskiego i kieleckiego. Stanisław Gajos ps. "Wisła"/ "Wyrąb" był jednym z założycieli AP i zastępcą jej dowódcy Adamusa, po jego wcieleniu do wojska od sierpnia 1949 faktyczny dowódca AP. Inspirator i pomysłodawca większości działań organizacji.

Akta o sygn. IPN Kr 074/46 (47/X).